

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

De Imaginibus vitæ mistæ, & quare viris sit designata. Cap. xvij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

ci, quod in multiloquio suo exaudiatur; sed magis audit, & verba sponit dulciora super mel & fauam auscultat. Ei loquenti respondet non verbo, sed corde, non voce, sed animo, non compositis sermonibus, sed puris, & succentis affectibus. Rogat illum, non si ne lachrymis, ut pedes sibi lauari, & osculari permittat. Hoc inquit (ut verbis Cypriani utar) in muliere peccatrice aliquando passus es, Domine, nec dedignatus es in mensa solenni multis conuulentibus infamis personae suscipere famulatum: cuius deuotio vsa est tibi capillis pro lineo, oculis pro catino, lachrymis pro baptismo: tetigit, lauit, & unxit vnguento. Maerata intrinsecus anima proprium in sancta sanguinem intulit, singula suum prebuere ministerium: cor contritum erupit in lachrymas, fides lauit, charitas unxit. Haec multa in conspectu tuo congerens haulocausa, de fonte cordis fletus hausit, quos protulit: de poenitentiae pyxide vnguenta, quae obtulit, caputque pro suppedaneo strauit: crinibus circumfusus pedes lacros inuoluit, & terisit. Nihil sibi de se retinens, totam se tibi deuouit, & tu affectum potius, quam factum attendens, vngebas vngentem: abluebas lauantes, tergebas intrinsecus poenitentem.] Da ergo, Domine, inquam, ut sic ego faciam, ne indignum contemplatricis vitae nomen usurpem. Da, inquam, ut mysteria tua bonarum cogitationum epillis inuoluam, internis luminibus circumspiciam, fletibus rigem, quo ex eorum meditatione fructus dulces percipiam. Caput meum, id est, ratio, tuis pie sermonibus subdit: cor amore succentum nihil sibi creaturarum permittat accedere: quod non est vestigio dilectionis igne consumat. Nihil in me sit, quod non sanctis cogitationibus promouendis, & inflammandis affectibus consecratur. Sic enim illud vnum inueniam summe necessarium (& tu ipse es) sine quo finem, cuius causa creata sum, assequi nullatenus possum.

Non solum autem Martha, & Maria ministeria actiua & contemplatiua vitae designant, sed etiam maximam earum perfectionem praeseferunt. Nam, praetermissis illis primis mulieribus, quae tyrocinium tantum istarum vitarum figurant: dum altera multis actionibus distinctur: & altera a multitudine actionum discedit: Martha, & Maria earundem vitarum absolute demonstrationem demonstrant. Phenenna quippe insultat Annae, & quasi infecunda msterilemque contemnit. Lia, etsi non spernit, Rachelis tamen nullam rationem habet: At Martha, tantum abest, ut Maria sororem contemnat, aut suum opus pro nihilo ducat, quod potius eius iuuamen impense cupiat, & non sine querimonia a Domino exposcat. Domine (inquit) non est tibi cura, quod soror mea reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi, ut me adiuuet.] Quae autem maior perfectio actiuae vitae potest excogitari, quam quod exiguitatem propriam agnoscens, orationem suscipiat, & ad propria onera sustinenda, contemplationis adiutorium exquirat? Anna plorat, & aegre fert a socia contemni: Rachel inuidet sorori suae, & filios habere concupiscit: Maria tacet, & nec querelis respondet, nec aliud optat, quam verba Domini aure mentis excipere, eius conspectu frui, & amore letari. Et haec summa est vitae contemplatiuae perfectio, dum nec querelas tepidorum aduertit, nec iniurias murmuratorum reputat, nec splendorem actiuorum cupit: sed hoc magnum est eius desiderium, adherere Christo, & non tam occupationis sollicitudine, quam orationis, ac contemplationis studio Ecclesiae proficere. Illae sex mulieres primae inter homines comorantur, hominibus obsequuntur, Martha, & Maria seruiunt Domino, illa ei ministrando, haec vero eius

A decorem, & pulchritudinem contemplando. Ut dicamus hunc esse maximum huius duplicis vitae profectum, cum scilicet contemplatiua vita, transcursum imaginibus corporalibus diuinitatem ipsam nouerit contemplari: & actiua transgrediens homines, in illis didicerit Christum intueri, & soli Domino famulari. Hanc vitae contemplatiuae perfectionem tetigit Dionysius Richelius, dicens: Contemplatiua vita bipartitur, ut sit vna intuitiua, atque formabilis; alia theoricam, itemque formata. Quarum prima designatur per Rachelem, quae erat pulchra facie, non tamen omnino carnalibus mortua, alia per Mariam, quae sedebat, vni necessario amorose intenta, & omni carnali affectioni penitus mortua, atque in Christo solummodo viua.] Ad perfectionem vero actualis vitae, Augustinus actiuos inuitat. Ne quis tamen vestrum (inquit) forsitan dicat: O beati, qui Christum suscipere in domum propriam meruerunt: Noli dolere, noli murmurare, quia temporibus natus es, quando iam Dominum non vides in carne, non tibi abstulit istam dignationem. Cum vni (inquit) ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.] Ecce quatuor imaginibus vitae actiuae & contemplatiuae, in quibus earum pulchritudo delineata conspicitur, quam equum est, ut semper cupiamus, sed non sine debito ordine consequi festinemus.

De imaginibus vitae mixtae, & quare viris sit designata.

CAPVT XVIII.

Mixta à vitae actiuae, & contemplatiuae imaginibus, ad vitae mixtae typos transeamus, qui profectio nec pauciores sunt, nec minus illustres. Hanc vitam quinque viri in primis nobiles, atque prestantes praesignarunt, quorum institutum, qualis esse debeat minister Euangelicus clarissime aperit, & quanta sit dignitas vitae eius euidenter ostendit. Neque enim dubium est Dauidem, Elcanam, atque Iacob huius vitae mixtae gestisse personam, siquidem illas mulieres vitae actiuae, & contemplatiuae figuras in coniuges accipere meruerunt. Et sicut qualibet istorum duas uxores, aut habuit, aut exoptauit, quibus coniunctus iam vnus fructu, iam alterius conuictu, ac conuersatione frueretur: Ita Apostolicum institutum professus, cum duabus vitis, actiua scilicet, & contemplatiua, debet inire commercia, ut modò vni, modò alteri satisfaciens, nullius meritis careat, atque virtusque cumulatissima praemia recipiat.

Primus ergo vir, qui vitam mixtam representat, fuit Dauid. Ille manibus fortis (sic enim Augustinus, & Gregorius eius nomen interpretantur) qui manibus corporis ita laborabat, ut veniente leone, vel vrsu persequeretur eos, crueretque praedam de ore eorum, & manibus mentis quae affectiones sunt, ita Deum apprehendebat, ut ipse Deus esset pars, atque beata possessio. Ille magnus contemplator, & fortis bellator; magnus quidem contemplator, cui constitutum est de Christo Dei Iacob, egregio psalter in Israël. Qui verè ait: Spiritus Domini loquutus est per me, & sermo eius per linguam meam:] Robustus autem bellator; nam sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres, ipse est quasi tenerimus ligni verticulus, qui octingentos interfecit impetu vno.] Haec eadem praestat vita mixta; quae iam proximò inuatur, & à Diaboli potestate eripit, dicens cum Iob:

Conterebam

Cypri. lib. de carid. oper. Christi. de abluu. pedum.

Dionys. lib. 2. de vita christi sine societate. vii. art. 8.

Aug. ser. 26. de uer. Domini.

Matt. 25. 40.

Aug. in pref. p. sal. 34. Greg. lib. 6. in 1. Regum. 1. Reg. 17. 34.

2. Reg. 25. 1. Ibidem 8.

in Lsa.

1. 1.

1. 10.

1. 6. 7.

Iob. 21. 17.
Psal. 26.
8.
Iob. 29.
17.

Bern. in
Psal. 16.
8.

1. Reg. 1.
1.

Isaia 59.
15. 3. 16

Prov. 8.

Hier. in
Iob. c. 1.

Brda lib.
1. in Reg.
c. 1.
Ephes. 4.

Orig. ho.
in lib. Re.

Conterebam molas iniqui, & de dentibus illius au-
ferebam pradam.] Iam ad Deum toto peccore an-
helat, ita suspirans: Tibi dixit cor meum, exquiriuit te
facies mea, faciem tuam, Domine, requiram. Iam sedens
in cathedra, non sine auctoritate, & imperio intruit
scientia ignorantes, pusillanimes mansuetudine mul-
cet; & proteruos increpationibus, ac minis exterrit.
Iam cum magna humilitate ad pedes prostrata Domi-
ni tamquam egregia pialtes, eius perfectiones com-
memorat, & amore flagrans, misericordias, bene-
ficiamque collaudat. Planè ad omnia parata, quæ Do-
minus, eius opera & ministerio prastare voluerit, si-
cut Dauid, de quo hæc inquit Bernardus. Audi homi-
nè, quem secundum cor suam inuenerat Deus: Paratum
(inquit) cor meum, Deus, paratum cor meum:]
Paratum ad aduersa, paratum ad prospera: paratum ad
humilia, paratum ad sublimia; paratum ad vniuersa,
quæcumque præceperis. Vis pastorem ouium facere? Vis
constituere regem populorum? Paratum cor meum
Deus, paratum cor meum. Quis ut Dauid fidelis in-
grediens, & egrèdiens, & pergès ad imperium regis?]
ita istam vitam amplectens, paratus est, & in publico
prodire, & secum in spe, & silentio commane-
re; animarum lucra sectari, & extrinsecus sunt,
inhæreret; vacare Deo, & ad tempus proximorum
causa, Deum propter Deum derelinquere: Certe
paratus ad omnia, quæ Dominus per illum, & in il-
lo disposuerit operari.

Secundus vir fuit Elcana, de quo in primo regno-
rum volumine, hoc scriptum reperimus. Fuit vir vnus
de Ramathaim Sophim, de mote Ephraim, & nomè
eius Elcana: & habuit duas vxores, nomè vni Anna,
& nomen secunda Phenèna.] Tria in istis verbis in-
tinuantur viri huius egiia: Nam, & vocatur Elca-
na, & vir, & vnus vir. Elcana interpretatur possessio
Dei; & magnus profectus est ille, cuius inter ingètes
creatoris opes, ratio habetur, & qui in possessionibus
regis ditissimi numeratur. Si enim non consueuimus
vocare possessionem regis, aliquid paruum, & exiguum,
ut denarium, aut obolum, sed aliquid magnum, atque
pretiosum, ut urbem, aut Prouinciam, aut Regnum:
nūquam Scriptura sancta hunc virum in Dei posses-
sionibus recenseret, si nō aliquid nobile, pretiosum,
& illustre denotaret. Vir, tum virtutis est animi, tum
& honoris, ac dignitatis insigne. Nam, & malum ap-
paruit in oculis Domini (inquit Isaias) quia non est
iudicium, & vidit quia nō est vir, hoc est, homo for-
tis, & cōstans, & apertus est, & ut, more nostro lo-
quamur, obstupuit, quia non est qui occurrat ei. Et
apud Salomonem: Sapientia (inquit) o viri, ad vos
clamo, & vox mea ad filios hominum.] Qua oratio-
ne nobiles, & ignobiles ad suos sermones audiendos
inuitat. Vocatur ergo vir, tum, ut eius virtutem, ani-
mique fortitudinem intelligamus; tum, ut nobilitatem
& amplitudinem eius supra alios homines medite-
mur: Vnus autè vir, eius cōstantiam, ac mentis firmita-
tem designat. Vnde Hieronymus: Elcana, qui inter-
pretatur possessio Dei, pater sanctissimi Samuelis
Prophetæ, vir vnus appellatur: Nō enim per diuersa
mobilis, atque instabilis ferebatur, sed firmus, atque in-
cōcussus persistens, vir vnus erat.] Et in eandem senten-
tiam Beda venerabilis. Vnus (inquit) ad titulum lau-
dis Elcanæ respicit, qui videlicet iuxta Apostoli mo-
nita, stabili existens, & immobilis, abundans in ope-
re Domini, semper non fuerit circumductus omni
vento doctrinæ.] Vocatur itaque vir vnus, quia per in-
constantiam animi, non erat in cōtrarias partes dif-
cillus, neque ab intentionis rectitudine separatus. Hic
tantus vir in mote Ephraim, & Ramathaim Sophim
habuisse dicitur (inquit Origenes) in alta scilicet

A contemplatione virtutum, ut à nullis subiacentibus,
& circumlatrantibus vitiomm cogitationibus, mē-
tis eius sublimitas deiceretur, vel vnitas scinderetur.
Et duas vxores habuisse perhibetur, ex quibus fi-
lios Deo generat, & vni satisfacit, & alteram cōsolatur,
& vtriusque onera sustinet, & curam domus familiæ-
que supportat: O quam bene hæc omnia vitam mista
cōueniunt. Ipsa est possessio Dei tam magna, ut alias
eius possessiones, vitam scilicet actiuam, & contem-
platiuam cōtineat, vniuersasque virtutum actiones, &
veritatum speculationes cōplectatur. Cui nō inepte
illud Baruch admirantis accomodabimus. O Israel,
quam magna est domus Dei, & ingens locus posses-
sionis eius.] Magna quidem domus est vita hæc, quæ
Apostolos ipsos, & Apostolicos viros hoc institutum
sequentes, capit, & ingès possessionis locus, qui om-
nes spirituales diuitias, siue quæ ad actionem, siue quæ
ad contemplationem spectant, comprehendit. Ipsa
nomine viri signatur, quoniam non est tenera, nec deli-
cicata, sed robusta nimis & fortis, quæ non tantum
sibi consulat, sed & aliorum curam sustineat, quæ diui-
nis consolationibus onerata, proximorum onera nō
excusat, quæ laboribus & angustiis externis affecta
dicat cum Paulo: Præter illa, quæ extrinsecus sunt,
instatia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecce-
sitarum] Sane huic deesse nō potest honoris magni-
tudo, nobilitatisque præstancia, siquidem tanti præstij
existimatur, ut aliis prælata eos luce diuinitus data
intrauat, prudentia gubernet, & in præstantissimum
finem, scilicet, in beatitudinem dirigat. Ipsa etiam
vocalur vnus vir, quia re vera vna vita est, licet ex
diuersis partibus constituta. Sicut enim homo no-
bilissima omnium rerum naturalium creatura, ex
corpore, & spiritu, rebus valde distinctibus, constituitur,
ita vita hæc, quæ sine dubio præstantissima est,
& adeo homini accommodata, ut propemodum sola
vita hominis esse videatur, ex operibus valde di-
stantibus, nimirum ex actione externa, & intima cō-
templatione coalescit. Vna est, quia tam varia, atque
disita ministeria in vnum tantum scopum refert,
atque in illis soli Deo placere, & proximis prodesse
cupit: Illud Bernardi documentum in mente ha-
bens: Nisi opus tuum in vnitate feceris, Deo, qui
vnus est, acceptum (teste ipso) profectus nō erit.

B Vna denique quia immutabili quodam tenore, tem-
pus inter multas occupationes distribuit, & in mul-
tis rebus ita ordinem seruat, ita mentis tranquillita-
tem custodit, ac si vnum tantum opus efficiendum
suscepisset. Hæc ergo vita in Ramathaim Sophim
habitar, & in monte Ephraim. Nam si (ut inquit
Origenes) Ramathaim altitudinem, Sophim specu-
lam, & ephraim fructificationem significat, quid est
in his habitare, nisi curas suas in contemplationem
Dei, atque in animarum fructus, & emolumenta
conuertere?] Et duabus illis mulieribus Annæ &
Phenennæ coniungitur, quia vitam mistam amplexus
ad perfectionem suam, iam contemplationi Dei,
iam sanctæ actioni, qua proximos iuuat, copulatur.
Est igitur Elcana imago huius excellentissima vitæ,
siquidem eum, his donis ornatum videmus, quæ vi-
tæ isti cognata esse conspicimus.

C Tertius vir est sanctus Iacob, vel cum virgas il-
las populeas virides, & amygdalinas ex parte de-
corticatas, vel cum in itinere scalam illam à terra vsque
ad cælum protensam considerat; vel cum duarum
vxorum Liæ, & Rachelis amplexibus vacat. Nam si
(ut exposuit sanctus Pater Athanasius) virga
illa in canalibus posita, ut à gregibus viderentur,
vitam actiuam, & contemplatiuam designat:
Quid est sanctum Iacob vtraque virgam per ordi-

nem

Baruch. 3.
24.

1. Corint.
11. 28.

Bern. ser.
s. de as-
sumpt.

Origen.
hom. in li.
Regum.

Athan. li.
de vnitate
quæsi. qu.
100.

Genes. 30. 43.

Greg. in post. 2. p. c. 5.

Beda in Genes. 28.

Greg. in post. 2. p. c. 5.

2. Cor. 1. 2.

1. Cor. 7. 2.

nem ponere, nisi ministrum Euangelij, vtriusque vite actionibus operam dare?] Hac industria ditatus est homo ultra modum, & habuit greges multos, ancillas, & seruos, camelos, & asinos. Atque eadem solertia religiosus incomparabilis diuitias acquireret, innumeros habebit ouium greges, & purissimos agnos ex hœdis conficiet, peccatoresque in iustos conuerteret, quos summus rex Christus in postremo die à dextris constituat. Nec non & ancillas, & seruos possidebit, dum affectionum suarum dominium comparabit. Et si scala illa mystica vitam spiritua-lem significat, per quam à terra in cœlum conscendimus, quid aliud erit scalam, & Angelos ascendentes, & descendentes aspiciere, nisi proprię vitę contem-plateiones, quibus vir Apostolicus Deo intendit, & actiones, quibus proximos iuuat, examinare? Vnde Gregorius, Iacob, prædicatores signat, qui non solum caput Ecclesię, id est, Christum contemplando appetunt, sed ad membra illius miserando descendunt, quod Angeli ascendentes, descendentesque demonstrant.] Nec vacat mysterio, quod Iacob, non in terra Chanaan, sed in itinere, & post solis occasum scalse visionem conspexit. Hoc enim significat (vt annotauit Beda) vnumquemque non videre visiones spirituales, nisi deserat peccata, & vitia, nec nisi post occasum glorię mundialis cœlestia mysteria conspiciere.] Denique si illa duę mulieres (vt diximus) duas prædictas vitas figurant, quid erit Iacob ambas in vxores accipere, nisi virum, quem ille signat, actioni, & contemplationi vacare? O quam prudenter iste domum sociari effugit! quam constanter cum suis vxoribus, & filiis longa itinera peragravit quam sapienter fratrem, qui impedimento esse possit, muneribus placat, quam gnauiter suã familiam disponit! quam fortiter cum nuncio cœlesti luctatur! quam feliciter in locum sibi destinatum ascendit! Hęc omnia virum huius altissimi instituti cultorem præferunt, & suorum laborum merita, & præmia, manifestissime ostendunt.

Quartus vir est Moses, cuius institutum his verbis describit Gregorius. Moyses cepit tabernaculum intrat, & exit, & qui intus ad contemplationem rapitur, foris infirmantium negotiis virgetur; intus arcana considerat: foris onera carnalium portat. Qui de dubiis semper ad tabernaculum recurrit, coram testamenti arca Dominum consulit, exemplum ductoribus præbens, vt cum foris ambigunt, quid disponant, ad mentem quasi ad tabernaculum redeant, & velut coram testamenti arca Dominum consulant, de quibus dubitant.] O non tam figura & imago, quam huius præstantissimę vitę veritas! Sic enim hanc vitam proficentes se gerere debent, vt Moses. Qui scilicet, nunc mentis tabernaculum ingrediuntur, vt Dominum videant; nunc ad proximos egrediuntur, vt eorum spirituali necessitati subueniant. Prius contemplantur, & postea, quę apud Dominum faciendę, & dicendę cognouerint, ea in utilitatem fratrum, & faciendę, & dicendę. Ante Dominum consulant, & eius voluntate cognita, quod ipse præscripserit, actione perficiant. Hac ratione contemplatio erit præstantior, & actio, tum fratribus nostris vtilior, tum laboranti fructuosior. Istud sanè faciebat Paulus, illustrissimum eorum, qui mistam vitam sequuntur exemplar. Iam enim in tertium cœlum rapitur, iam inde descendens ad coniugatorum statum mentis oculos reuocat, & qualiter in occultis conuersari debeant, non sine diuini spiritus illuminatione dispensat. Propter fornicationem (inquit) vnusquisque suam vxorem habeat, & vnaquęque suum virum habeat. Vxor vir debitum

reddat, similiter autem & vxor viro.] Ecce iam celestibus secretis inseritur (ait Gregorius) tamen per cõdescensionis viscera carnaliũ cubile perferatur, & quem subleuatus vsque ad inuisibilia erigit, hunc miseratus ad secreta infirmantium oculus cordis flectit Cœlum contemplatione transcendit, nec tamen statum carnalium sollicitudine deserit, quia compage charitatis, summis simul, & infimis iunctus, & in semetipso virtute spiritus, ad alta valèter rapitur, & pietate in aliis æquanimiter infirmatur.] Qui ergo animabus medendis intendunt, hunc sanctissimum Apostolum, ac doctorem gentium, sibi exemplum proponant, hunc vitę ducem, & antesignanum habeant. Et sicut ille, ita orationi vacent, & choris celestibus se ingerant, vt tamen paruulorum animas, sanguine Christi redemptas, non spernant: & ita in animarum salutem incumbant, vt secretum orationis non omittant, & sanctas meditationes, ac diuina colloquia, sui ipsorum obliti, non deserant.

Quintus denique vir est, Aod, quem Scriptura saluatorem vocat, qui vtraque manu pro dextera vtebatur. Talis enim esse debet, qui vitam mistam proficetur: Certè animarum liberator, quẽ Deus voluntariè genuit verbo veritatis, vt sit initiũ aliquid creaturę eius.] Vt scilicet populũ suum velut alter Aod, ab spiritualibus Moabitibus eripiat, in quibus Dæmones significantur, & in filiorum Dei libertatem afferat. Certè robustus, & fortis, qui intrepidè pugnet, & aduersus Domini hostes sine timore prælietur, & vtraque manu pro dextera vta- tur. Manus dextera (vt mihi quidem videtur) oratio; manus sinistra, actio externa est. Ille igitur sicut Aod, vtraque manu vtitur pro dextera, qui pariter, & ex instituto inter altissimã orationem, & vtilissimam operationem temporis spatia partitur. Et fortassis gladij, quos hic spiritualis Aod vtraque manu vibrat, vita actiua, & contemplatiua sunt. Illi, inquam, gladij, quos Domino discipuli obtulerunt, dicentes: Ecce duo gladij hic.] Et Dominus eos, esse satis magna asseueratione pronunciat: quia in perfecto viro, nihil aliud nisi actionis, & cõtemplationis perfectio requiritur. Et hoc modo Abbas Theophilus, apud Ioannem Euiratum, hos duos gladios interpretatur, dicens: Duo gladij duas vitas significant, actiuam, & contemplatiuam. Si quis ergo has duas virtutes habeat, hic perfectus erit. Qui itaque ad perfectionẽ ascendere cupit, non vno tantum gladio pugnet, sed duobus, oratione scilicet, & actione dimicet, & sic vitia sua, & vitia proximorum felicissima victoria prosteruet.

Nec mirum videatur vitam mistam viris, & non mulieribus fuisse hucusque præsignatam: hoc enim ideo factum est, quia nõ est vita puerorum, neq; mulierum; sed re vera vita fortissimorum in Christo virorum. Anima namq; quę actiuę vitę limites nõdum excessit, neq; adhuc nouit externis occupationibus, licet bonis, orationis, ac cõtemplationis exercitatione adiugete, patula quidẽ est, neq; spiritualis vitę reliquit infantia. Quę verò diuinis meditationibus, ac colloquijs occupata fratrum salutem nõ curat, nec ad ipsorum profectum onera ministeriorũ admittit, de numero videtur esse adolescentulatum, quę spõsum valde diligentes, trahuntur post eum, & currunt in odorem vnguentorum eius.] At illa tam fortis, & animosa, quę nullum genus interiorum exercitiorum ignorat, & simul nullam externam functionẽ proximo salutem necessariam refugit, quę quiete ac mentis tranquillitatem impensè amat, & propter Deum nullam curam, nullam sollicitudinẽ auersatur, quę in eremo, & in foro indifferenter viuunt, &

Greg. su. pra.

Iudic. 3. 15.

Iacob. 1. 18.

Lucæ 2. 38.

In p. vno spirituali c. 40.

Can. 1.

vtrubi q;

uch. 3.

Corint. 28.

in. ser. le. as. npe.

Origen. in li. iij.

in. li. iij. q. 4.

Genes. 2.
24.
Luca. 6.
12.

utrobique æque feruida est, æque tranquilla, & sine
distractioe animi rebus diuinis intenta; hæc infan-
tiam vite spiritualis excedens, & teneritatem adole-
scentularum superans, fortitudinem virilem habet,
& planè virtutem robustissimorum concepit. Hæc
vocetur virago, quia de viro sumpta est,] & ad Chri-
sti Iesu normam effecta, ià per diem in templo ani-
morum infirmitates curat; ià pernoctat in oratione
Dei.] Heu me miseram, qui tot annis vitam fortissi-
morum profiteor & numquam pusillitatem infan-
tium, aut molliem adolescentularum egredior! Si
actiones externæ me tenent, spiritum deuotionis, &
Dei conspectum conseruare nequeo: Si aliquando
spiritus sanctus perfians mentem meam sanctis cog-
itationibus, & puris affectionibus replet, molestissi-
mè occupationes obedientiæ sustineo. Nolo tamè
despondere animum, sed clamabo, plorabo, postula-
bo, laborabo, donec mihi à Domino concedatur, vt
fiat duplex spiritus Domini super me, & vtrumque
donum actionis, & orationis valeam accipere.

Quod vita mista etiam fuerit mulieribus
designata.

CAPVT XIX.

Es eximia, & plusquam communi di-
gnitate pollentes non possunt, vna tã-
tum ratione describi, neque vno figu-
rarũ genere præsignari. Ideo enim Sal-
uator noster Christus (vt probationè
à maiori petamus) agnus, leo, vitulus, margarita, the-
saurus, fons, petra, lapis angularis, & aliis multis no-
minibus, quæ Ambrosius, Hilarius, & Nazianzenus
retulerũt, vocatus est, quia eius virtutè, atq; præstan-
tiam non valuit vnũ nomen exprimere, neque vna
sola imago declarare. Cũ ergo vita hæc mista, cuius
propria delineanda suscepimus, præstantissima sit, &
verè vita Christi Iesu, quam postus in terris exco-
luit, non mirum, si necdum plenè in quinque præ-
fatis viris exposita, in tribus adhuc feminis & il-
lis nobilissimis, ac illustrissimis, designetur. Qua-
rum prima (vt Hugo Victorinus insinuat) est Regi-
na Saba, cuius iter discendi gratia sacra Scriptura
commemorat. Nam relicto patrio solo, venit Iero-
solymam tẽtare Salomonẽ in ænigmatibus. A quo,
cũ ei suas proposuisset dubitationes; ita est lucu-
lenter edocta, vt nullum scrupulum Salomon, nul-
lum nodum insolutum reliquerit. Videns autem
apparatum domus regiæ, & profundissimam Salo-
monis scientiam, sapientiãque considerans, veluti
in extasim rapta, dicebat; Verus est sermo, quem
audiui in terra mea super sermonibus tuis, & super
sapientia tua, & non credebam narrantibus mihi;
donec ipsa veni, & vidi oculis meis, & probaui,
quod media pars mihi nunciata non fuerit: Maior
est sapientia, & opera tua, quàm rumor, quem audi-
ui.] Nec sola hac magnifica laudatione contenta,
obtulit regi centum viginti talenta auri, & aromata
multa nimis, gemmãque preciosas, vt tum amoris,
tum grati animi significationem ostenderet. Quæ-
nam est ista regina, nisi aut vita mista, aut anima
religiosa, quæ huius vite se officiis consecrauit?
Quæ est ista regina Austri (inquit Richardus) &
illius calidæ regionis inhabitatrix, & domina, &
videndi Salomonis desiderio successa? Quæ, in-
quam, est regina, nisi quelibet anima sancta, sen-
sibus, & appetitibus carnis, cogitationibus, & affe-
ctibus mentis fortiter præsidens, & summi regis,
verique prorsus Salomonis dilectione feruens, vi-

Ambr. 1
de fide cõ-
tra Ariã.
Hilar. lib.
de patris
& filij v-
nitate.
Nazian.
li. de fid.

Hugo lib.
2. de clas-
anima. c.
20.
2. Reg.
10. 7.

Richar. 5.
de consp.
c. 12.

dendique desiderio ardens?] Hæc anima in regina
Æthiopiæ figuratur, talis quippe erat regina Saba
(vt Theodoretus ait) nigra, & pulchra, quia potest
rectissime dicere, Nigra sum, sed formosa filia Ieru-
salem, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salo-
monis. Nigra quidem, cura & sollicitudine actio-
nis, formosa verò, requie & tranquillitate contẽpla-
tionis. Nigra, laboribus animarum gratia susceptis,
formosa, affectibus feruidis, ex diuini amoris abun-
dantia comparatis: Nigra misericordiæ operibus,
quæ mentem, & corpus affligunt, formosa medita-
tione diuinorum, quæ molestias, & labores alleviat.
Ista igitur anima prius suam regionem deserit, hoc
est, semetipsam, & proprium amorem, ac commoda
derelinquit, vt pacificum regem alloqui, & eius cõ-
spectu frui possit. Vt enim (inquit Gregorius) nisi
quis à semetipso deficiat, ad eum qui supra ipsum
est, non appropinquat.] Deinde Salomonem de
dubiis interrogat, & humiliter audit, cũ Christum
verum regem, & dominum in intimo orationis lo-
quentem, & inspiratè auscultat. Domus eius opes
superbas, & aulæ magnificentiam videt, cũ & cœ-
lestium rerum meditatione fructus carpit, vtilita-
tẽque non modicam experitur. Parum namque
videret captiuo liberato, conueto, & accenso (vt
Hugo ait) audire prædicationem, nisi probet per af-
fectum, & videre per cognitionẽ, nisi probet per af-
fectum.] Et tandem offert Domino aurũ, aromata, &
gemmas pretiosas, cũ animas prædicationis verbo
conuersas, in eius domum, & possessionem traducit.
Quod namque aurum anima peccatoris iam con-
uersi pretiosius? Quod aroma luanius? Quæ gem-
ma, aut margarita pulchrior? Cuius gratia verbum
patris omnipotens de cœlo à regalibus sedibus in
mediam extremam terram profiliuit.] Et sanè cũ
ex bonis operibus sibi premium æternum donandũ
coniectet, & in diuinis colloquiis vix aliquam stillã
future felicitatis degulset, meritò dicit: Neq; dimi-
diam bonorum partem, quæ sperat, sibi narratã fuis-
se.] Quia illa bona futura, sine vlla comparatione,
omnibus bonis huius sæculi maiora sunt, quæ nec
oculus vidit, nec auris audiuit, neque vquam cor
hominis apprehendit.
Vide ergo quã aptè anima ista in Regina Æthio-
piæ depicta sit. Nã primò egreditur de patria sua, &
obliuiscitur populum suum, vt eam Dominus con-
cupiscat, & non solum, vt tenellam adolescentulam
diligat, sed vt sponsam charissimam filiorum matrẽ
efficiat. Deinde excipit doctrinam pacifici Salomo-
nis, & domus eius magnalia cõsiderat, quæ internis
auribus audiens, mente reuoluens, & cõplectens vol-
untatis affectu, contẽplatiuæ vite manus exequitur.
Tãdem offert ei ditissimũ aurum, & aromata multa,
gemmãque pretiosas; hoc est, charitatis opera, mis-
ericordiæ labores, vniuersarumq; virtutum actiones,
quibus actiuæ vite præstat officia. Ista enim dona
Christo seruatori oblata, bona opera significare. Ori-
genes, hũc locum per allegoriam de Ecclesia intel-
ligens, hac oratione declarat. Offert Christo Ecclesia
in auri specie, & pondere, non solum multitudinẽ
sensuum suorum, & intellectuum, sed legi Dei cõse-
cratos indicat sensus suos, per hũc, qui Moyse annos
vite continet, numerũ. Offert etiam suauitates odo-
ramentorum, quales & quantas nunquã venerat, vel
orationes in hoc, vel opera misericordiæ intellige.
Nũquam enim, vel tam recte orauerat, vt nunc, cũ
accessit ad Christũ, vel tã piè operata fuerat, vt eũ
cognouit iustitiã suã nõ facere corã hominibus, sed
corã Patre, qui videt in abscondito, & reddet palã.] I-
sta ergo regina, quæ in terra aliena videt magnalia, &

Theod. in
3. Reg. 9.
32.
Cant. 1. 5.

Greg. in 7.
Psal. pau-
nit.

Hugo lib.
2. de clas-
sro ani-
ma. c. 20.

Sapient.
18. 15.

Orig. ho.
2. in cant.
longè à
principio.

offert